

Posvojne zamjenice u normi i uporabi

Bićanić, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:699780>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za kroatistiku

Sveučilišni prijediplomski studij

Hrvatski jezik i književnost

Petra Bićanić

POSVOJNE ZAMJENICE U NORMI I UPORABI

Završni rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku
Sveučilišni prijediplomski studij
Hrvatski jezik i književnost

POSVOJNE ZAMJENICE U NORMI I UPORABI

Završni rad

Student/ica:
Petra Bićanić

Mentor/ica:
izv. prof. dr. sc. Marijana Bašić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Petra Bićanić**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Posvojne zamjenice u normi i uporabi** rezultat mojeg vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojeg rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojeg rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 2024.

SAŽETAK

POSVOJNE ZAMJENICE U NORMI I UPORABI

Posvojne zamjenice služe za pojašnjenje pripada li nešto govornoj, sugovornoj ili negovornoj osobi te se definiraju prema licima. U dijelu rada u kojemu se raspravlja o teoriji pažnja je na početku posvećena vrstama riječi od kojih sve polazi, zatim općenito zamjenicama te na kraju posvojnim zamjenicama i njihovoj sklonidbi.

Drugi dio rada temeljen je na provedenom istraživanju o posvojnim zamjenicama. Upitniku je pristupilo 106 ispitanika, a prikupljeni su odgovori raščlanjeni s obzirom na razinu obrazovanja te materinsko narječje. Upitnik je sadržavao dva tipa zadatka te se svaki zadatak sastojao od deset rečenica. Na kraju su prikazani rezultati svih ispitanika te se uvidjelo koji su zadatak ispitanici bolje riješili, a koji su im primjeri predstavljali problem. Cilj istraživanja bio je prosuditi poznaju li ispitanici normu hrvatskoga standardnog jezika i služe li se njome. Svrha istraživanja bila je uvidjeti najčešće pogreške ispitanika pri uporabi posvojnih zamjenica.

Rezultati istraživanja pokazali su da su ispitanici uspješniji bili u drugome zadatku u kojemu su birali jedan od dva ponuđena odgovora, nego u prvome zadatku u kojemu su sami morali nadopuniti traženi oblik posvojne zamjenice. Iako su bili uspješniji u drugome zadatku, ukupni rezultati istraživanja poražavajući su te dokazuju da vrlo malo ispitanika poznaje normu hrvatskoga standardnog jezika. Stoga bi pri oblikovanju kurikula trebalo voditi računa o zastupljenosti jezičnih sadržaja ne samo na prijamnoj nego i na proizvodnoj razini te povećati broj sati posvećenih pisanom izražavanju.

Ključne riječi: zamjenice, posvojne zamjenice, hrvatski standardni jezik, norma, uporaba

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. VRSTE RIJEČI.....	3
2.1. Zamjenice	5
2.1.1. Posvojne zamjenice	7
2.1.1.1. Sklonidba posvojnih zamjenica za prvo i drugo lice	8
2.1.1.2. Sklonidba posvojnih zamjenica za treće lice	10
2.1.1.3. Ostali sklonidbeni oblici posvojnih zamjenica	12
2.1.1.4. Čestotnost posvojnih zamjenica 3. lica.....	14
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	15
3.1. Cilj istraživanja.....	15
3.2. Način istraživanja	15
3.3. Ispitanici	16
4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	20
4.1. Ukupna točnost.....	20
4.1.1. Ukupna točnost – prvi dio upitnika	20
4.1.2. Ukupna točnost – drugi dio upitnika	22
4.2. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika	23
4.2.1. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja – prvi dio upitnika	23
4.2.2. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja – drugi dio upitnika	24
4.2.3. Zaključna razmatranja o točnosti s obzirom na razinu obrazovanja	25
4.3. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika.....	26
4.3.1. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika – prvi dio upitnika	26
4.3.2. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika – drugi dio upitnika.....	27
4.3.3. Zaključna razmatranja o točnosti s obzirom na materinsko narječje	28
5. ZAKLJUČAK	30
6. IZVORI I LITERATURA.....	31
7. PRILOZI.....	33
7.1. Upitnik.....	33
7.2. Popis tablica.....	35
7.3. Popis slika.....	36
ABSTRACT.....	37

1. UVOD

Zamjenicama nazivamo promjenjive vrste riječi kojima se zamjenjuju koje druge riječi, a najčešće imenice. Na mrežnim stranicama može se pronaći nekoliko definicija zamjenica, sve su one slične. Mrežno izdanje *Hrvatske enciklopedije* objašnjava zamjenice ovako:

„zamjenica, u lingvistici, naziv za vrstu riječi kojom se u diskursu zamjenjuje neka druga imenska riječ ili sintaktička skupina. Obično se razlikuju lične (ili osobne), pokazne, upitne, odnosne, posvojne, neodređene i druge zamjenice. Kriteriji razlikovanja različitih vrsta zamjenica u tradicionalnoj su gramatici semantički, morfološki i sintaktički.” (URL 1)

Hrvatski jezični portal (HJP) zamjenice definira ovako:

„1. gram. vrsta riječi koja zamjenjuje imenice, pridjeve, priloge i brojeve ili koja upućuje na ono što je njome označeno [lične (osobne) zamjenice; povratna zamjenica; povratno-posvojna zamjenica; upitne zamjenice; odnosne zamjenice; pokazne zamjenice; neodređene zamjenice]”. (URL 2)

Mrežno izdanje *Školskog rječnika hrvatskoga jezika* (ŠRHJ) o zamjenicama piše ovako:

„gram. promjenjiva riječ kojom se zamjenjuje koja druga imenska riječ [neodređena ~;odnosna ~;osobna~;pokazna ~;posvojna ~;povratna ~;povratno-posvojna ~;upitna ~]”. (URL 3)

U ovom su radu obrađene samo posvojne zamjenice. Prvi se dio rada temelji na teorijskim spoznajama, a u drugome se prikazuju rezultati provedenoga istraživanja. U prvom se dijelu rada govori o vrstama riječi na temelju nekoliko različitih gramatika. Gramatike su obrađivane redom, počevši od najstarije prema najnovijoj. Na sličan je način obrađen i dio rada o zamjenicama. Nakon osnovnih spoznaja o zamjenicama detaljnije se prikazuju posvojne zamjenice. Tablični prikaz posvojnih zamjenica temeljen je na raščlanjenim gramatikama, a dio posvećen čestoti posvojnih zamjenica za treće lice na podacima izdvojenim iz *Hrvatskog mrežnog korpusa – hrWaC*.

Drugi dio rada istraživačkog je karaktera. Provedeno je istraživanje u kojem je sudjelovalo ukupno 106 ispitanika koji su podijeljeni u dvije skupine: s obzirom na razinu svoga obrazovanja i materinsko narječje. Ispitanici su pred sobom imali dva tipa zadatka koji su se odnosili na nadopunjavanje ili odabir pravilnog oblika posvojne zamjenice. U prvom su zadatku ispitanici trebali sami navesti pravilan oblik posvojne zamjenice, a u drugom su zadatku već imali dva ponuđena odgovora od kojih su morali odabrati jedan. Cilj istraživanja

bio je utvrditi poštuju li ispitanici normu hrvatskoga standardnog jezika pri upotrebi oblika posvojnih zamjenica.

2. VRSTE RIJEČI

Babić i sur. (1991: 473) navode da se riječi hrvatskoga književnog jezika prema sadržaju koji predstavljaju mogu podijeliti na pet skupina i deset vrsta. Prvo su one riječi kojima se imenuju pojedine pojave vanjskoga i unutrašnjega svijeta, ima ih 5 vrsta:

„1) Nazivi onoga što zamišljamo kao samostalne predmete ili pojave (...) Ta se vrsta riječi naziva imenice.

2) Nazivi onoga što zamišljamo kao osobine ili obilježja samostalnih pojava, a mogu biti:

a) dinamičke, tj. one koje se očituju u vremenu (...) To su glagoli.

b) statičke, tj. one koje se ne izriču kao da se odvijaju u vremenu (...) To su pridjevi.

3) Riječi koje služe za pobliže imenovanje prilika (tj. mjesta, vremena, načina, poredbe i sl. (...)) Te se riječi zovu prilozima.” (Babić i sur. 1991: 473)

Drugo su nazivi temeljnih kvantitativnih izraza do kojih dolazimo brojanjem onoga što zamišljamo kao neovisne elemente. Te riječi nazivamo brojevima. Treće su riječi koje upućuju na neki znani ili neznani predmet, osobinu ili odnos. Takve riječi nazivamo zamjenicama. Četvrtoj skupini pripadaju riječi koje nemaju svoga sadržaja, već se odnose na sadržaj riječi s kojima su vezane:

„1) Izriču različite odnose među onim što znače riječi s kojima su povezane, i to:

a) dolaze uvijek vezane samo uz neke oblike (...) To su prilozi.

b) dolaze nevezano za oblike (...) To su veznici.

2) modificiraju značenje riječi uz koje stoje (negacija, isticanje, čuđenje, pitanje) (...) To su riječice ili čestice.” (Babić i sur. 1991: 473–474)

Zadnjoj skupini pripadaju one riječi koje se razlikuju od ostalih riječi jer predstavljaju samo izraz, one nisu riječi u pravom smislu jer nisu pravi znakovi, oponašaju različita osjećajna stanja ili prirodne zvukove (*oh, ih, hu, oj, joj, kvrc, fiju, pljus* itd.). Takve riječi nazivamo usklikima. (Babić i sur. 1991: 474)

Barić i sur. (1995: 229) ističu da s obzirom na njihovo značenje, riječi možemo podijeliti u dvije skupine: prvoj skupini pripadaju riječi koje iskazuju neki sadržaj vanjskoga ili unutrašnjega svijeta; to mogu biti punoznačne, leksičke ili autosemantične riječi. Drugoj skupini pripadaju riječi koje iskazuju odnose unutar onoga što znače riječi prve skupine; to mogu biti odnošajne, pomoćne, gramatičke ili sinsemantične riječi. Punoznačne riječi možemo podijeliti u dvije skupine: prvu skupine čine one riječi koje statički prikazuju pojave, kao skupinu uvijek istih i nepromjenjivih stvari. To su statične riječi. Drugu skupinu punoznačnih

riječi čine dinamične riječi, to su one riječi koje prikazuju pojave kao tijek, u neprekidnu prolaženju, u vremenu. One imaju više oblika kojima se prikazuje vremenski tok s obzirom na trenutak govornikova govorenja i njegova odnosa prema onome što biva. Skup tih oblika nazivamo konjugacijom. Leksičke riječi dijelimo u šest skupina: imenice, pridjevi, brojevi, zamjenice, prilozi i glagoli. Mogu biti promjenjive ili djelomično promjenjive. Četiri su vrste pomoćnih riječi: prijedlozi, veznici, čestice i uzvici. Pomoćne su riječi nepromjenjive. Zamjenice su dijelom gramatičke riječi. (Barić i sur. 1995: 229)

Težak i Babić (2005: 88–90) pišu kako se sve riječi po svojim osnovnim odrednicama mogu svrstati u čak deset vrsta: imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi, glagoli, prilozi, prijedlozi, veznici, usklici i čestice. Ovih deset vrsta dalje se razvrstavaju prema promjenjivosti. Promjenjive su riječi: imenice, pridjevi, zamjenice, brojevi i glagoli, a nepromjenjive su: prilozi, prijedlozi, veznici, usklici i čestice. Promjena riječi može biti uzrokovana težnjom da se označi rod (muška, ženska ili neutralna određenost), broj (količina), padež (odnos prema drugim riječima povezan sa službom riječi u rečenici), osoba (odnos prema onome tko govori), vrijeme, način. Kod promjenjivih vrsta riječi razlikujemo osnovu i nastavak. Osnova podrazumijeva onaj dio riječi koji se u morfološkim promjenama ne mijenja. „Osnovu dobivamo ako riječi oduzmemo oblične nastavke. Nastavak je glas ili glasovni skup koji se dodaje osnovi za tvorbu gramatičkih oblika riječi.” (Težak i Babić 2005: 90)

Kada se govori o vrstama riječi, Raguž ističe:

„Riječi jedne s drugima ulaze u različite odnose u rečenicama. U tome slaganju u rečenice neke riječi mijenjaju svoj oblik, a neke ga ne mijenjaju – ostaju uvijek iste. Po tome sve riječi razlikujemo kao promjenljive i nepromjenljive.” (Raguž 2010: 13)

Generalno, riječi kao samostalne značenjske jedinice i nakon promjene oblika u rečenici ostaju samostalne jedinice te ih tako i pišemo. Izuzeci od toga pravila su npr. neću, nisam, nemam itd. Raguž ističe tri sustava promjene (fleksije): deklinacija, komparacija i konjugacija. Deklinacija obuhvaća imenice, zamjenice, pridjeve i brojeve, komparacija obuhvaća pridjeve i neke priloge, a konjugacija samo glagole. To su sve promjenljive vrste riječi, a osim njih razlikujemo i pet nepromjenljivih vrsta riječi: prijedlozi, prilozi, čestice, veznici i uzvici. (Raguž 2010: 13–14)

2.1. Zamjenice

Zamjenicama nazivamo one riječi koje zamjenjuju druge imenske riječi. Njima se označuju, ali ne i imenuju, predmeti, bića, svojstva i količine te se na njih upućuje. „Zamjenice dobivaju točnije značenje ili iz diskurza ili iz govorne situacije.” (Barić i sur. 1995: 203)

Zamjenice se upotrebljavaju u raznim situacijama. Upotrebljavamo ih kad nema potrebe za imenovanjem nekog bića ili stvari ili njihovih osobina, jer to znamo iz onoga što je već prije rečeno tako da se zamjenicom samo upućuje na to, npr. *Stavi jabuke na štednjak pa ih* (tj. jabuke) *skuhaj zajedno s limunovom koricom, a od nje* (tj. limunove korice) *dobit ćeš aromu koja* (tj. aroma) *će jabukama dati intenzivniji okus*. Zamjenice upotrebljavamo i onda kad se radi o govorniku i slušaocu pa je bespotrebno bilo kakvo imenovanje, jedino je potrebno označiti odnosi li se ono što se govori na govornika, slušaoca ili pak nekog trećeg, npr. *Trenutno ja razgovaram s tobom, a ti me, nakon što ja završim, imaš pravo pitati ako ti nešto nije jasno*. Upotrebljavamo ih i onda kad ne znamo koju bi imenicu ili pridjev trebalo upotrijebiti, npr. *Neka nam je djevojčica prišla na ulici*. „Zamjenice su leksičke i gramatičke riječi; ništa ne imenuju nego izriču različite odnose među govornim licima ili različito znanje govornika o stvarima (ili licima) o kojima se govori.” (Barić i sur. 1995: 203)

Zamjenice dijelimo po funkciji i po značenju. Po funkciji razlikujemo imeničke i pridjevske zamjenice ovisno o tome zamjenjuju li imenicu ili pridjev. Imeničke su zamjenice lične, povratna, upitno-odnosne *tko* i *što* i neodređene zamjenice od njih izvedene. Zamjenice se po značenju dijele na lične, posvojne, povratne, pokazne, upitne, odnosne i neodređene. (Barić i sur. 1995: 203)

Težak i Babić (2005: 125) ovako definiraju zamjenice: „Riječ koja zamjenjuje neku drugu riječ zove se zamjenica.” Imeničke zamjenice su one riječi koje zamjenjuju imenice, u rečenici su samostalne te odgovaraju na pitanje *tko, što?* Pridjevske zamjenice su one riječi koje zamjenjuju pridjeve, u rečenici dolaze kao dodatak imenicama te odgovaraju na pitanja: *koji? čiji? kakav? kolik?* Težak i Babić po značenju zamjenice dijele, isto kao i Barić i suradnici (1995), na osobne, povratne, posvojne, povratno-posvojne, pokazne, upitne, odnosne i neodređene. (Težak i Babić 2005: 125). „Sve osobne zamjenice, povratna, zatim *tko* i *što* od upitnih i one neodređene koje su složene pomoću *tko* i *što* (*netko, nešto*) idu u red imeničnih zamjenica. Sve ostale su pridjevne zamjenice.” (Težak i Babić 2005: 125)

Silić i Pranjković zamjenice definiraju ovako:

„Zamjenice su riječi koje zamjenjuju imenice, odnosno riječi koje upućuju na ono što znače imenice, tj. na osobu, predmet, misao, svojstvo ili pojavu. Budući da se njihovo značenje utvrđuje govornom situacijom, nazivamo ih situacijske riječi.” (Silić i Pranjković 2005: 117)

Dijele ih na lične (osobne, personalne), posvojne (posesivne), povratno-posvojne (refleksivno-posesivne), neodređene (indefinitne), odnosne (relativne), pokazne (demonstrativne), upitne (interogativne) i povratne (refleksivne).

Raguž pak ističe:

„Zamjenička je riječ svaka riječ koja upućuje na drugu riječ ili je zamjenjuje ili koja predstavlja sudionike u komunikaciji (lične zamjenice). Zamjeničkim riječima, dakle, pripadaju i zamjenički prilozi (...) Među zamjeničkim riječima ima imenica (...), pridjeva (...), priloga (...).” (Raguž 2010: 83)

Prve se dvije skupine uvriježeno nazivaju zamjenicama (pronomenima), a treća se naziva prilizima (adverbima). Raguž ističe kako zamjenice u svom tradicionalnom obliku podrazumijevaju ove skupine: upitne (*tko, što, koji, čiji, kakav* itd.), lične (*ja, ti, on, ona, ono; mi, vi, oni, one, ona*), povratne (*se/sebe, svoj ...*), pokazne (*ovaj, taj, onaj, takav, tolik ...*) te posvojne (*moj, tvoj, njegov, njezin, naš...*). (Raguž 2010: 83)

Bičanić i sur. (2013: 182) za zamjenice pišu da su to promjenjive vrste riječi kojima se zamjenjuju neke druge imenske riječi te one tvore raznovrsnu skupinu riječi s mnogo podskupina. Kao i neke prethodne gramatike, i ova *Gramatika* zamjenice dijeli prema funkciji i prema značenju te također prema funkciji razlikuje imenične i pridjevne, a prema značenju razlikuje osobne, posvojne, povratnu, povratno-posvojnu, pokaznu, upitnu, odnosnu i neodređenu. (Bičanić i sur. 2013: 182)

Ham (2017: 67) ističe: „Zamjenice su promjenjiva vrsta riječi koja ima obilježja imenica ili pridjeva, ali nema stupnjevanje. Znače ono što znači riječ koju zamjenjuju ili na koju se odnose.” Ako govorimo o obilježjima zamjenica, Ham objašnjava kako sve zamjenice imaju sklonidbu, neke imaju obilježja kao imenice, a neke imaju obilježja kao pridjevi, tako se dijele na imeničke i pridjevne.

„Obilježja kao imenice imaju imeničke zamjenice: osobne zamjenice: *ja, ti, mi, vi* povratna zamjenica: *sebe, se*, upitno-odnosne zamjenice: *tko, što* te neodređene zamjenice tvorene od upitno-odnosnih zamjenica: *netko, nešto, nitko, ništa, itko, išta*. (...) Obilježja kao pridjevi imaju pridjevne zamjenice: osobne zamjenice: *on, ona, ono, oni, one, ona*, posvojne zamjenice: *moj, tvoj, njegov, naš, vaš, njihov*, povratno-posvojna zamjenica: *svoj*, pokazne zamjenice: *ovaj, taj, onaj, upitno-odnosne*

zamjenice: koji, čiji, kakav, kolik, neodređene upitno-odnosne zamjenice tvorene od upitno-odnosnih zamjenica: nikoji, ničiji, nikakav, nikolik, nekoji, nečiji, nekakav, nekolik.” (Ham 2017: 66–67)

2.1.1. Posvojne zamjenice

„Posvojne su zamjenice pridjevne; one kazuju kojem govornom licu pripada ili u kakvom je odnosu s njim ono o čemu se govori.” (Barić i sur. 1995: 204) Posvojne zamjenice su: prema jâ – mōj, tî – tvōj, òn – njègov, òna – njézin, njèn, òno – njègov, prema mî – náš, vî – vaš, òni, òne, òna – njihov, se – svōj. Posvojno-povratna zamjenica svōj izriče pripadanje subjektu bilo kojega roda ili broja, npr. *Oni su promijenili svoj broj pa ćemo i mi promijeniti svoj.*

Težak i Babić ovako definiraju posvojne zamjenice:

„Posvojne zamjenice označuju pripada li što govornoj, sugovornoj ili negovornoj osobi. One zamjenjuju posvojne pridjeve i odgovaraju na pitanja: čiji? čija? čije? Posvojne su zamjenice mōj, tvōj, njègov, njézin (njèn), náš, vaš, njihov.“ (Težak i Babić 2005: 127)

Posvojne se zamjenice definiraju prema licima. Možemo kazati da je *moj* posvojna zamjenica prvoga lica jednine muškoga roda, *tvoj* je posvojna zamjenica drugoga lica jednine muškoga roda, *njezin (njen)* posvojna zamjenica trećega lica jednine ženskoga roda, *njegov* posvojna zamjenica trećega lica jednine srednjega roda, *naš* posvojna zamjenica prvoga lica množine muškog roda, *vaš* posvojna zamjenica drugoga lica množine muškog roda, *njihov* posvojna zamjenica trećega lica množine muškoga, ženskoga i srednjega roda. (Silić i Pranjković 2005: 123)

Bičanić i sur. (2013: 185) kažu da se posvojne zamjenice koje određuju pripadanje prvomu i drugomu licu (koji pripada meni / tebi / nama / vama) sklanjaju prema pridjevno-zamjениčnoj sklonidbi.

Ham (2017: 70) definira posvojne zamjenice kao one „koje znače pripadnost osobama koje sudjeluju u razgovoru – govorniku, sugovorniku i negovorniku (...)”.

2.1.1.1. Sklonidba posvojnih zamjenica za prvo i drugo lice

U ovom poglavlju slijedi tablični prikaz sklonidbe posvojnih zamjenica za prvo i drugo lice. U tablici 1 prikazana je sklonidba posvojnih zamjenica *môj*, *mòja*, *mòje* u jednini.

Tablica 1. Sklonidba posvojnih zamjenica *môj*, *mòja*, *mòje* (jednina)

N	môj	mòja	mòje
G	mòjĕg(a), mōg(a)	mòje	mòjĕg(a), mōg(a)
D	mòjĕm(u), môm(u)	mòjōj	mòjĕm(u), môm(u)
A	mòjĕg(a), mōg(a) (za živo) môj (za neživo)	mòju	mòje
V	môj	mòja	mòje
L	mòjĕm(u), môm(e)	mòjōj	mòjĕm(u), môm(e)
I	mòjĭm	mòjōm	mòjĭm

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 185).

U tablici 2 prikazana je sklonidba posvojnih zamjenica *mòji*, *mòje*, *mòja* u množini.

Tablica 2. Sklonidba posvojnih zamjenica *mòji*, *mòje*, *mòja* (množina)

N	mòji	mòje	mòja
G	mòjĭh	mòjĭh	mòjĭh
D	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)
A	mòje	mòje	mòja
V	mòji	mòje	mòja
L	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)
I	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)	mòjĭm(a)

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 185).

Kao *môj* mijenja se i zamjenica *tvôj*.

Tablica 3 prikazuje sklonidbu posvojnih zamjenica *năș*, *nășa*, *nășe* u jednini.

Tablica 3. Sklonidba posvojnih zamjenica *năș*, *nășa*, *nășe* (jednina)

N	năș	nășa	nășe
G	nășēg(a)	nășe	nășēg(a)
D	nășēm(u)	nășōj	nășēm(u)
A	nășēg(a) (za živo) năș (za neživo)	nășu	nășe
V	năș	nășa	nășe
L	nășēm(u)	nășōj	nășēm(u)
I	nășīm	nășōm	nășīm

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 186).

Tablica 4 prikazuje sklonidbu posvojnih zamjenica *năși*, *nășe*, *nășa* u množini.

Tablica 4. Sklonidba posvojnih zamjenica *năși*, *nășe*, *nășa* (množina)

N	năși	nășe	nășa
G	nășīh	nășīh	nășīh
D	nășīm(a)	nășīm(a)	nășīm(a)
A	nășe	nășe	nășa
V	năși	nășe	nășa
L	nășīm(a)	nășīm(a)	nășīm(a)
I	nășīm(a)	nășīm(a)	nășīm(a)

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 186).

Kao *năș* mijenja se i zamjenica *văș*.

Bičanić i sur. (2013: 187) naglašavaju da se posvojna zamjenica *Vaș* pri sklonidbi iz poštovanja piše velikim slovom samo u slučaju obraćanja samo jednoj osobi. Tako će npr. pisati: *Pozdrave Vam šalje Vaș kolega...* u slučaju kad su pozdravi upućeni samo jednoj osobi kojoj se obraćamo s poštovanjem, a *Pozdrave vam šalje vaš kolega...* kad su pozdravi upućeni dvjema ili više osoba.

„Zamjenice koje se sklanjaju prema pridjevno-zamjeničkoj sklonidbi imaju u genitivu, dativu i lokativu jednine i dativu, lokativu i instrumentalu množine likove s naveskom na kraju ili bez njega, npr. mōjēg(a), mōjēm(u), tvōjēg(a), tvōjēm(u), nășēg(a), nășēm(u), vășēg(a), vășēm(u).” (Bičanić i sur. 2013: 187)

Kad je prvi samoglasnik nastavka *e*, na kraju obavezno dolazi *u* ili lik bez naveska: *mojemu, tvojemu / mojem, tvojem*. „Ako iduća riječ počinje istim suglasnikom kojim prethodna završava, upotrebljava se lik s naveskom na kraju: na našem moru; ulice našega grada.” (Bičanić i sur. 2013: 187)

Također ističu kako se posvojne zamjenice *njegov, njezin i njihov* sklanjaju prema imeničnoj sklonidbi, kao posvojni pridjevi. U razgovornome funkcionalnom stilu moguća sklonidba N *njegov*, G *njegovog(a)*, D *njegovom(u)* itd. U višim se funkcionalnim stilovima savjetuje uporaba zamjenice *njezin* dok zamjenica *njen* pripada razgovornomu funkcionalnom stilu. (Bičanić i sur. 2013: 187—188)

2.1.1.2. Sklonidba posvojnih zamjenica za treće lice

U ovom poglavlju slijedi tablični prikaz sklonidbe posvojnih zamjenica za treće lice. „Posvojne zamjenice *njegov, njezin i njihov* mijenjaju se kao posvojni pridjevi s nastavkom -ov, -in.” (Težak i Babić 2005: 128)

Tablica 5 prikazuje sklonidbu zamjenica *njegov, njezin, njihov* u jednini.

Tablica 5. Sklonidba posvojnih zamjenica *njegov, njezin, njihov* (jednina)

N	<i>njegov</i> (susjed)	<i>njezin</i> (susjed)	<i>njihov</i> (susjed)
G	<i>njegova</i>	<i>njezina</i>	<i>njihova</i>
D	<i>njegovu</i>	<i>njezinu</i>	<i>njihovu</i>
A	<i>njegov</i> (za živo) <i>njegova</i> (za neživo)	<i>njezin</i> (za živo) <i>njezina</i> (za neživo)	<i>njihov</i> (za živo) <i>njihova</i> (za neživo)
V	<i>njegov</i>	<i>njezin</i>	<i>njihov</i>
L	<i>njegovu</i>	<i>njezinu</i>	<i>njihovu</i>
I	<i>njegovim</i>	<i>njezinim</i>	<i>njihovim</i>

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 188).

Tablica 6 prikazuje sklonidbu zamjenica *njègovi*, *njêzini*, *njihovi* u množini.

Tablica 6. Sklonidba posvojnih zamjenica *njègovi*, *njêzini*, *njihovi* (množina)

N	njègovi (susjedi)	njêzini (susjedi)	njihovi (susjedi)
G	njègovīh	njêzinīh	njihovīh
D	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njihovīm(a)
A	njègove	njêzini	njihove
V	njègovi	njêzini	njihovi
L	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njihovīm(a)
I	njègovīm(a)	njêzinīm(a)	njihovīm(a)

Izvor: Bičanić i sur. (2013: 188).

„Posvojne zamjenice za 3. lice (njegov, njezin/njen, njihov), zamjenica sām te upitne zamjenice kakav i kolik, kao i sve zamjenice koje prema njima stoje (npr. takav, ovakav, svakakav, nikakav, nekakav, tolik (...)) imaju dvostruku deklinaciju u m. i sr. rodu u jednini, dakle imeničku i zamjениčku deklinaciju, npr.:

takav - Gjd takva/takvog (a)
 njegov - Gjd njegova/njegovog(a)
 njezin - Gjd njezina/njezinog(a)
 sam - Gjd sama/samog(a)” (Raguž 2010: 92)

Ham, slično kao i Raguž, ističe kako se „zamjenice njegov, njezin, njihov (u svim trima rodovima i u oba broja) mogu sklanjati na dva načina – kao i ostale posvojne zamjenice, prema sklonidbi određenih pridjeva, ali i prema sklonidbi neodređenih pridjeva (kao posvojni pridjevi na ov, ev)”. (Ham 2017: 71)

Tablica 7 prikazuje zamjenice *njegov*, *njezin*, *njihov* u G, D i L jd.

Tablica 7. Zamjenice *njegov*, *njezin*, *njihov*

G jd.	njegovoga, njegova	njezinoga, njezina	njihovoga, njihova
D jd.	njegovomu, njegovu	njezinomu, njezinu	njihovomu, njihovu
L jd.	o njegovom, o njegovu	o njezinom, o njezinu	o njihovom, o njihovu

Izvor: Ham (2017: 71).

Sklonidbe posvojnih zamjenica dotiču se i brojni jezični savjetnici. Mrežno izdanje jezičnoga savjetnika Instituta za hrvatski jezik primjerice upućuje na pravilnu sklonidbu posvojnih zamjenica za 3. lice jednine i množine te donosi tablični prikaz sklonidbe posvojnih zamjenica *njegov*, *njezin* i *njihov* (slika 1):

„Posvojne zamjenice za 3. lice (*njegov, njezin i njihov*) sklanjaju se kao posvojni pridjevi, tj. prema imeničkoj sklonidbi. U stilovima u kojima se dosljednije primjenjuju pravila hrvatskoga standardnog jezika ne treba ih sklanjati prema pridjevno-zamjениčnoj sklonidbi. Umjesto *Nećemo čekati njegovoga prijatelja ., Dao sam ključeve njezinomu bratu .* u njima je pravilno *Nećemo čekati njegova prijatelja ., Dao sam ključeve njezinu bratu .*“ (URL 5)

N	njegov	njezin	njihov
G	njegova	njezina	njihova
D	njegovu	njezinu	njihovu
A	njegova (živo) njegov (neživo)	njezina (živo) njezin (neživo)	njihova (živo) njihov (neživo)
L	njegovu	njezinu	njihovu
I	njegovim	njezinim	njihovim

Slika 1. Imenička sklonidba posvojnih zamjenica. Izvor: *Hrvatski jezični savjetnik* (URL 4)

2.1.1.3. Ostali sklonidbeni oblici posvojnih zamjenica

„Posvojne zamjenice imaju nastavke po pridjevnoj sklonidbi pa zbog navezaka mogu imati više oblika za isti padež.“ (Ham 2017: 71) U tablici 8 vidljivo je više oblika za isti padež pri sklonidbi zamjenica *moj* i *vaš*.

Tablica 8. Više oblika za isti padež pri sklonidbi zamjenica *moj* i *vaš*

G jd.	mojega, mojeg, moga, mog	vašega, vašeg
D jd.	mojemu, mojem, momu, mom	vašem, vašem
L jd.	o mojem, mojemu, momu, mome	o vašem, vašemu
D mn.	mojim, mojima	vašim, vašima
L mn.	o mojim, mojima	o vašim, vašima
I mn.	mojim, mojima	vašim, vašima

Izvor: Ham (2017: 71).

„Oblici se zamjenica *moj, tvoj, naš, vaš, njegov, njezin, njen i njihov* rabe u oblicima *mòjeg i mòjem, mòg i mòm, našeg i našem, njègovog i njègovom, njézinog i njézinom, njènog i njènom, njihovog i njihovom* itd. kad nisu u pratnji koje riječi u istome padežu:

mojeg prijatelja, mog prijatelja, mojem prijatelju, mom prijatelju, njezinog prijatelja, njezinom prijatelju itd.” (Silić i Pranjković 2005: 125)

U slučaju kad su praćeni nekom riječju u istom padežu, u biranijem će se stilu koristiti s oblicima *mòjega* i *mòjemu*, *mòga* i *mòmu* (*mòme*) itd. U tom se slučaju druga riječ najčešće upotrebljava u obliku na *-og* i *-om*: *mojega dobrog susjeda*, *mojemu dobrom susjedu*, itd. No, takve zamjenice mogu se i kad nisu u pratnji koje riječi u istome obliku upotrebljavati i u oblicima na *-oga* i *-omu* (*-ome*): *mojega susjeda*, *mojemu susjedu* itd. „Posebno će se to činiti onda kada iza oblika *-og* dođu riječi koje počinju glasovima *g*, *k* i *h*: *mojega grada*, *mojega kaputa* i *mojega hrčka*. Činit će se to i izgovora radi i blagozvučja radi.“ (Silić i Pranjković 2005: 125)

Oblici zamjenica *mojemu*, *tvojemu*, *njegovomu* / *njegovome*, *njezinomu* / *njezinome*, *njenomu* / *njenome*, *našemu*, *vašemu*, *njihovomu* / *njihovome* upotrebljavaju se u slučaju kad su samostalni, bez pratnje imenice. (Silić i Pranjković 2005: 125) Npr. *mojemu* (pretpostavka: npr. *susjedu*) *to odgovara*; *tvojemu*, *razumljivo*, *ne odgovara*.

Oblici dativa, lokativa i instrumentala *mòjima*, *tvòjima*, *njègovima*, *nàšima*, *vàšima* i *njihovima* upotrebljavaju se, isto kao i oblici *mòjega*, *mòjemu* itd., kad su samostalni. „Daj to, molim te, njihovima.“ (Silić i Pranjković 2005: 125). Uz *ti* se i *vi* s kojima se razgovara upotrebljava posvojno-povratna zamjenica *svoj*. (Silić i Pranjković 2005: 125)

U tablici 9 prikazani su jedninski sklonidbeni oblici zamjenica *njègov-ø* i *njègov-o* u razgovornom stilu.

Tablica 9. Sklonidba zamjenica *njègov-ø* i *njègov-o* u razgovornom stilu (jednina)

	Muški rod	Srednji rod
N	<i>njègov-ø</i>	<i>njègov-o</i>
G	<i>njègov-oga</i> / <i>njègov-og</i>	<i>njègov-oga</i> / <i>njègov-og</i>
D	<i>njègov-omu</i> / <i>njègov-ome</i> / <i>njègov-om</i>	<i>njègov-omu</i> / <i>njègov-ome</i> / <i>njègov-om</i>
A	(za živo) <i>njègov-oga</i> / <i>njègov-og</i> (za neživo) <i>njègov-ø</i>	<i>njègov-o</i>
V	<i>njègov-ø</i>	<i>njègov-o</i>
L	<i>njègov-omu</i> / <i>njègov-ome</i> / <i>njègov-om</i>	<i>njègov-omu</i> / <i>njègov-ome</i> / <i>njègov-om</i>
I	<i>njègov-im</i>	<i>njègov-im</i>

Na taj način sklanjaju se i zamjenice *njèzin-ø* (*njèzin-o*), *njêñ-ø* (*njêñ-o*) i *njihov-ø* (*njihov-o*). (Silić, Pranjković 2005: 124)

2.1.1.4. Čestotnost posvojnih zamjenica 3. lica

U narednom poglavlju riječ je o čestotnosti posvojnih zamjenica 3. lica. Čestotnost je u radu provjeravana kako bi se utvrdilo koji se oblik posvojne zamjenice rabi učestalije; *njegova* / *njegovog* / *njegovoga*, *njezina* / *njezinog* / *njezinoga* te *njihova* / *njihovog* / *njihovoga*. Na temelju toga podatka može se zaključiti poštuje li se pravilo za posvojne zamjenice 3. lica koje se sklanjaju po imeničkoj sklonidbi.

U prvom stupcu tablice navedene su pojavnice u G i A, u drugom ukupan broj pojavnica te čestota (na milijun) u zadnjem stupcu tablice. Podaci su izvučeni iz *Hrvatskog mrežnog korpusa*. U tablici 10 prikazani su spomenuti podaci. Pomoću brojki iz tablice može se zaključiti koji je oblik posvojne zamjenice učestaliji i za koliko.

Tablica 10. Čestotnost posvojnih zamjenica u 3. licu

Pojavnica u G i A	Ukupan broj pojavnica	Čestota (na milijun)
njegova	271,225	194,04
njegovog	71,508	51,16
njegovoga	1,638	1,17
njezina	65,906	47,15
njezinog	15,037	10,76
njezinoga	834	0,60
njihova	161,148	115,29
njihovog	50,155	35,88
njihovoga	1,032	0,74

Izvor: *Hrvatski mrežni korpus – hrWaC* (URL 5)

Iz *Hrvatskog mrežnog korpusa – hrWaC* vidljivo je kako se poštuje pravilo za posvojne zamjenice 3. lica koje se sklanjaju po imeničkoj sklonidbi. Iz tablice je vidljivo da pojavnica *njegova* ima ukupno 271,225 pojavnica te čestotu od 194,04 (na milijun). Pojavnica *njegovog* ima ukupno 71,508 pojavnica te čestotu od 51,16 (na milijun). Pojavnica *njegovoga* ima najmanji ukupan broj pojavnica (1,638) te čestotu od 1,17 (na milijun). Ukupan broj pojavnica te čestota smanjuje se i kod pojavnica *njezina* / *njezinog* / *njezinoga* i *njihova* / *njihovog* / *njihovoga*. Može se zaključiti kako se puno češće koriste oblici *njegova* / *njezina* / *njihova*.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1. Cilj istraživanja

Istraživanje je provedeno s ciljem utvrđivanja odstupaju li ispitanici od norme hrvatskoga standardnoga jezika pri upotrebi posvojnih zamjenica. Relevantni uzorak čine ispitanici koji se klasificiraju u pet grupa. U prvoj su grupi ispitanici koji se razlikuju po trenutnom stupnju obrazovanja, ispitanici u ovoj grupi mogu pripadati srednjoj stručnoj spremi, prijediplomskom studiju i diplomskom studiju. U drugoj su grupi ispitanici koji se razlikuju po tome jesu li pohađali strukovnu školu ili gimnaziju. U trećoj grupi ispitanici se razlikuju po tome gdje su završili srednju školu (mjesto i županija). U četvrtoj grupi ispitanici se razlikuju po materinskom narječju (čakavskom, kajkavskom i štokavskom), a u petoj se grupi razlikuju s obzirom na studijske smjerove.

Usporedbom rezultata među grupama pokušalo se, osim toga utvrditi ima li razlika među skupinama, tj. je li ovladanost normom hrvatskoga standardnoga jezika različita kod ispitanika različitog stupnja obrazovanja ili različitoga materinskoga narječja. Ostale podjele nisu se detaljnije uzimale u obzir pri interpretaciji rezultata jer je bilo očekivano da će se značajnije razlike uočiti baš kod ispitanika različitog stupnja obrazovanja ili različitoga materinskoga narječja.

3.2. Način istraživanja

Ispitanici su rješavali upitnik koji je napravljen pomoću *Google obrasca*. Upitnik je dijeljen preko društvenih mreža i ispitanicima je bio dostupan od 27. travnja 2024. godine te je sudjelovanje u istraživanju bilo dobrovoljno i u potpunosti anonimno.

Prvi dio upitnika sastojao se od pitanja kojima su se prikupljali opći podaci o ispitanicima kao što su trenutna razina obrazovanja (srednja škola, prijediplomski studij, diplomski studij), razina srednjoškolskog obrazovanja (strukovna škola, gimnazija), mjesto završetka srednje škole, narječje kojemu pripada ispitanikov materinski govor te studijski smjerovi na kojima ispitanici studiraju.

Nakon uvodnog dijela upitnika u kojemu se došlo do saznanja o ispitanicima slijedi drugi dio upitnika sa zadacima. Ispitanici su pred sobom imali deset rečenica koje su trebali nadopuniti odgovarajućim oblikom posvojne zamjenice navedene u zagradama, kao u primjeru (1).

(1) Otišli smo do _____ stana. (*njezin*)

Treći se dio upitnika, isto tako, sastojao od deset rečenica. Ispitanici su trebali odabrati odgovarajući oblik posvojne zamjenice da bi dovršili zadane rečenice. U ovome dijelu ispitanici su imali ponudene odgovore te su trebali odabrati jedan od dva ponuđena odgovora, kao u primjeru (2).

(2) U kući nije bilo _____ sata.

njegova

njegovog

Zadaci su bili koncipirani tako da se tražio odgovarajući oblik zamjenica trećega lica jednine i množine muškog, ženskog i srednjeg roda.

Na kraju upitnika ispitanici su mogli ostaviti svoj komentar na sadržaj upitnika (jesu li im zadaci bili jasni, jesu li imali poteškoća s rješavanjem zadataka te koji im je zadatak bio lakši).

3.3. Ispitanici

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 106 ispitanika. Svi ispitanici su studenti, izvorni govornici hrvatskoga jezika iz gotovo svih dijelova Hrvatske.

Najviše ispitanika, njih 68, tj. 64,15 % kao trenutnu razinu obrazovanja navodi prijediplomski studij, 24 ispitanika (22,64 %) navode srednju stručnu spremu, a svega 14 ispitanika (13,21 %) navodi diplomski studij kao svoju trenutnu razinu obrazovanja (tablica 11).

Tablica 11. Broj i udio ispitanika prema stupnju obrazovanja

Stručna sprema	Broj ispitanika	Udio ispitanika
srednja stručna sprema	24	22,64
prijediplomski studij	68	64,15
diplomski studij	14	13,21
Ukupno	106	100,00

Što se tiče razine srednjoškolskog obrazovanja, podjednak broj ispitanika završio je strukovnu školu i gimnaziju (tablica 12), gimnaziju je završilo njih 55 (51,9 %), a strukovnu školu njih 51 (48,1 %).

Tablica 12. Broj i udio ispitanika s obzirom na srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje	Broj ispitanika	Udio ispitanika
gimnazija	55	51,9
strukovna škola	51	48,1
Ukupno	106	100,00

Najviše je ispitanika (19) srednju školu završilo u Splitsko-dalmatinskoj županiji, potom slijedi Zadarska županija (17 ispitanika), Zagrebačka (14 ispitanika), Ličko-senjska (12 ispitanika), Dubrovačko-neretvanska županija (11 ispitanika), Karlovačka (8 ispitanika), Varaždinska (3 ispitanika), Požeško-slavonska (3 ispitanika), Istarska (3 ispitanika), Brodsko-posavska (2 ispitanika), Sisačko-moslavačka (2 ispitanika), Osječko-baranjska (2 ispitanika), Krapinsko-zagorska (2 ispitanika), Šibensko-kninska (2 ispitanika), Bjelovarsko-bilogorska (1 ispitanik), Međimurska (1 ispitanik). Ukupno četiri ispitanika srednju su školu završila u županijama Federacije Bosne i Hercegovine i to u Hercegovačko-neretvanskoj županiji (3 ispitanika) te Hercegbosanskoj županiji (1 ispitanik). Cjelovit popis broja i udjela ispitanika prema županijama prikazan je u tablici 13.

Tablica 13. Broj i udio ispitanika prema županijama

Županija	Broj ispitanika	Udio ispitanika
Splitsko-dalmatinska	19	17,92
Zadarska	17	16,03
Zagrebačka	14	13,21
Ličko-senjska	12	11,32
Dubrovačko-neretvanska	11	10,38
Karlovačka	8	7,55
Varaždinska	3	2,83
Požeško-slavonska	3	2,83
Istarska	3	2,83
Brodsko-posavska	2	1,89
Sisačko-moslavačka	2	1,89
Osječko-baranjska	2	1,89
Krapinsko-zagorska	2	1,89
Šibensko-kninska	2	1,89
Bjelovarsko-bilogorska	1	0,94

Međimurska	1	0,94
Hercegovačko-neretvanska	3	2,83
Hercegbosanska	1	0,94
Ukupno	106	100,00

Ako promotrimo udio ispitanika iz svake pojedine županije, dolazimo do zaključka da 17,92 % ispitanika dolazi iz Splitsko-dalmatinske županije, 16,03 % iz Zadarske županije, 13,21 % iz Zagrebačke županije, 11,32 % iz Ličko-senjske županije, 10,38 % iz Dubrovačko-neretvanske županije, 7,55 % iz Karlovačke županije, po 2,83 % iz četiriju županija gdje je navedeno po troje ispitanika, po 1,89 % iz pet županija gdje je navedeno po dvoje ispitanika i po 0,94 % iz triju županija gdje je naveden samo po jedan ispitanik (tablica 13).

Od ukupno 106 ispitanika, njih desetero studira ili je završilo kroatistiku, desetero ispitanika studira ili je završilo studij nekog drugog filološkog smjera (engleski, ruski, španjolski, talijanski, poljski, francuski), a njih 69 studira ili je završilo neki drugi studij (sestrinstvo, pedagogija, informacijske znanosti, poslovna ekonomija, kultura i turizam, psihologija, biologija, kemija, matematika, medicina, pravo, povijest i dr.). Sedamnaest ispitanika (16,04 %) koji su završili prijediplomski ili diplomski studij nije se izjasnilo u pitanju o vrsti studija (tablica 14). Udio studenata kroatistike među ispitanicima iznosi dakle 9,43 %, studenata ostalih filoloških studija također 9,43 %, a udio studenata s ostalih studija iznosi 65,10 %.

Tablica 14. Broj i udio ispitanika prema studijskom smjeru

Studijski smjer	Broj ispitanika	Udio ispitanika
kroatistika	10	9,43
ostali filološki smjerovi	10	9,43
drugi studiji	69	65,10
nije navedeno	17	16,04
Ukupno	106	100,00

Što se tiče materinskoga govora, najviše ispitanika, njih 69, dolazi sa štokavskoga govornog područja, 25 s čakavskoga, a 12 s kajkavskoga. Prema tome, možemo zaključiti da je udio štokavaca 65,09 %, udio čakavaca iznosi 23,59 %, a udio kajkavaca je 11,32 % (tablica 15).

Tablica 15. Broj i udio ispitanika prema narječju

Narječje	Broj ispitanika	Udio ispitanika
štokavsko	69	65,10
čakavsko	25	23,58
kajkavsko	12	11,32
Ukupno	106	100,00

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 106 ispitanika koji su ujedno i studenti. Zbog detaljnije interpretacije rezultata istraživanja, ispitanici su grupirani s obzirom na trenutni stupanj obrazovanja (srednja škola, prijediplomski ili diplomski studij) i na materinsko narječje (štokavsko, čakavsko i kajkavsko).

Prikupljeni odgovori ispitanika dat će uvid u to poštuje li se norma hrvatskoga standardnoga jezika pri sklonidbi posvojnih zamjenica u trećem licu. Rezultati će biti uspoređeni prema, prethodno navedenima, dvama kriterijima (trenutni stupanj obrazovanja i materinsko narječje).

4.1. Ukupna točnost

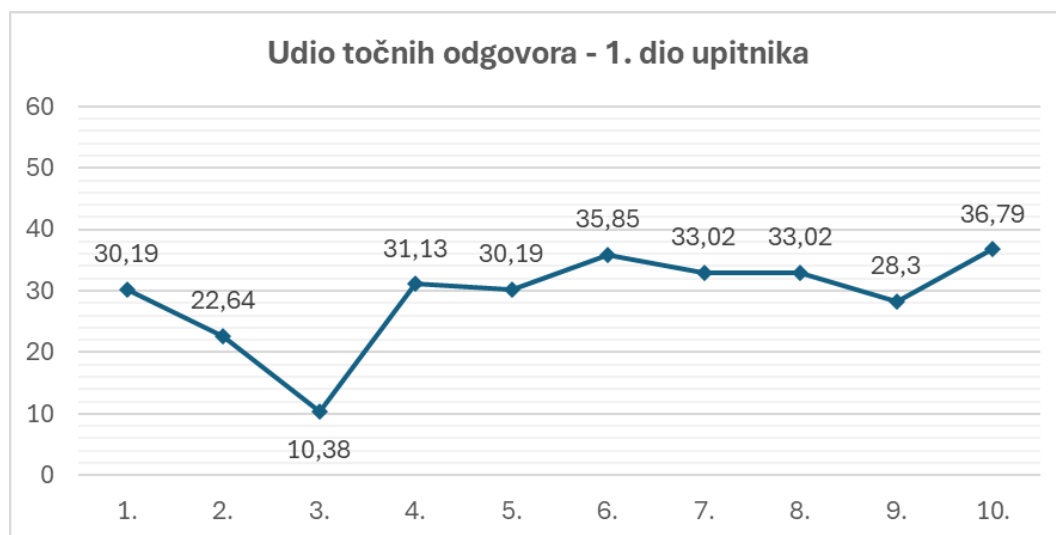
4.1.1. Ukupna točnost – prvi dio upitnika

Prvi dio upitnika sastojao se od deset rečenica koje je trebalo nadopuniti odgovarajućim oblikom posvojne zamjenice navedene u zgradama (prilog 1). U tablici 16 prikazani su zadani i ciljni oblici posvojnih zamjenica, ukupan broj točnih odgovora, udio točnih odgovora te prosjek ukupne točnosti.

Tablica 16. Broj i udio točnih odgovora – prvi dio upitnika

Zadani oblik posvojne zamjenice	Ciljni oblik posvojne zamjenice	Broj točnih odgovora	Udio točnih odgovora
1. njezin	njezina (G, m. r. jd.)	32	30,19
2. njegov	njegova (A, m. r. jd.)	24	22,64
3. njezin	njezina (A, m. r. jd.)	11	10,38
4. njezin	njezina (G, m. r. jd.)	33	31,13
5. njihov	njihovu (D, s. r. jd.)	32	30,19
6. njegov	njegova (G, m. r. jd.)	38	35,85
7. njihov	njihova (G, s. r. jd.)	35	33,02
8. njegov	njegova (G, m.r. jd.)	35	33,02
9. njihov	njihovu (L, m.r. mn.)	30	28,30
10. njezin	njezina (A, m. r. jd.)	39	36,79
Prosjek		30,9	29,15

Prvi dio upitnika riješen je s prosječnim udjelom točnih odgovora od 29,15 %. Ispitanici su najlošije riješili treću rečenicu (zadana posvojna zamjenica *njezin* – ciljni oblik u A, m. r. jd. – *njezina*). Samo 11 od 106 ispitanika točno je riješilo taj primjer, što je ukupno tek 10,38 % ispitanika. S druge strane, najbolje je riješena posljednja, deseta rečenica u kojoj su ispitanici morali odabrati odgovarajući oblik posvojne zamjenice *njezin* u istom padežu, rodu i broju kao i u trećoj rečenici. Točan odgovor napisalo je ukupno 36,79 % ispitanika (slika 2). Jedina razlika je što se u trećoj rečenici tražena zamjenica nalazila unutar rečenice (3. *Vratili su joj _____ mačka Žučka.*), a u desetoj rečenici na samom početku rečenice (10. _____ *je oca savladala tuga na rastanku.*). Nameće se stoga pitanje ovisi li uspješnost pri odabiru ciljnoga oblika zamjenice o njezinu položaju u rečenici.

Slika 2. Udio točnih odgovora – prvi dio upitnika

Trinaestero je ispitanika svih 10 zadataka točno riješilo. Od njih trinaestero, dvanaest ih kao svoje srednjoškolsko obrazovanje navodi gimnaziju (što znači da je samo 21,81 % gimnazijalaca točno riješilo sve primjere), a njih deset studira kroatistiku, ostali studiraju francuski i ruski te sociologiju i pedagogiju. Budući da udio studenata filoloških studijskih smjerova koji su uspješno riješili sve primjere iznosi 60 %, može se zaključiti da filološko obrazovanje pridonosi uspješnijem ovladavanju normom hrvatskoga standardnoga jezika. Ako uzmemo u obzir materinsko narječje, osmero ispitanika navodi štokavsko, troje kajkavsko i dvoje čakavsko narječje. Troje ih kao trenutnu razinu obrazovanja navodi srednju školu, devetero prijediplomski studij, a jedno diplomski.

4.1.2. Ukupna točnost – drugi dio upitnika

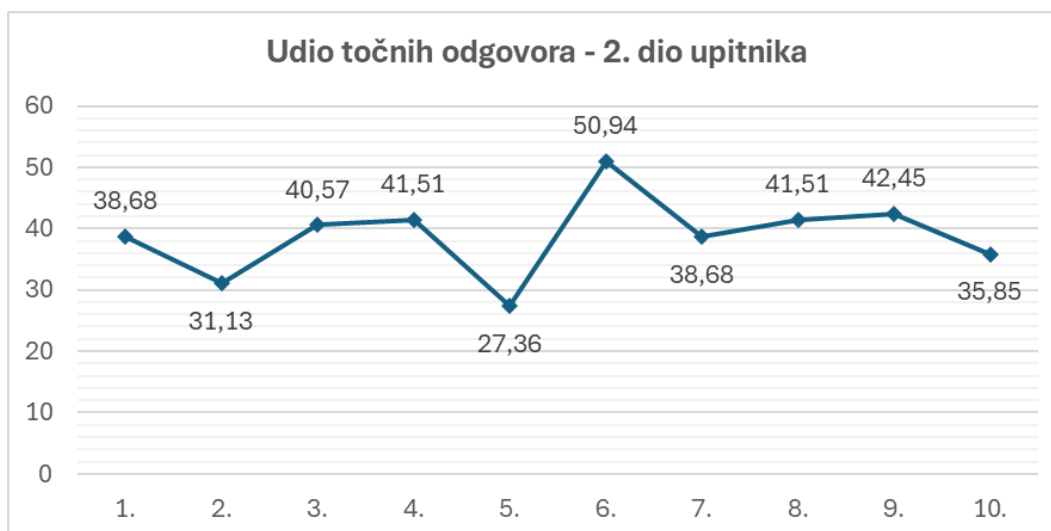
Drugi dio upitnika također se sastojao od deset rečenica, a ispitanici su trebali odabrati odgovarajući oblik posvojne zamjenice da bi dovršili zadane rečenice. U ovom dijelu upitnika ispitanicima su bila ponuđena dva odgovora (prilog 1).

U tablici 17 prikazani su ponuđeni i ciljni oblici posvojnih zamjenica, ukupan broj točnih odgovora, udio točnih odgovora te prosjek ukupne točnosti.

Tablica 17. Broj i udio točnih odgovora – drugi dio upitnika

Ponuđeni oblici posvojnih zamjenica	Ciljni oblik posvojne zamjenice	Broj točnih odgovora	Udio točnih odgovora
1. njezina / njezinog	njezina (A, m. r. jd.)	41	38,68
2. njegova / njegovog	njegova (G, m.r. jd.)	33	31,13
3. njezinog / njezina	njezina (G, s. r. jd.)	43	40,57
4. njezinu / njezinom	njezinu (L, ž. r. jd.)	44	41,51
5. njihovu / njihovom	njihovu (L, m. r. jd.)	29	27,36
6. njegovog / njegova	njegova (G, m. r. jd.)	54	50,94
7. njihovog / njihova	njihova (G, s. r. jd.)	41	38,68
8. njegovog / njegova	njegova (G, m. r. jd.)	44	41,51
9. njezinog / njezina	njezina (G, m. r. jd.)	45	42,45
10. njegovog / njegova	njegova (G, m. r. jd.)	38	35,85
Prosjek		41,2	38,87

Drugi dio upitnika riješen je s prosječnim udjelom točnih odgovora od 38,87 %. Ispitanici su najlošije riješili petu rečenicu (*Po _____ zaključku, radi se tu o zločinu.*). Ciljni oblik *njihovu* (L, m. r. jd.) odabralo je samo 29 ispitanika (27,36 %). S druge strane, najbolje je riješena šesta rečenica (*Prošlo je već nekoliko dana od _____ povratka.*). Točan odgovor *njegova* (G, m. r. jd.) odabrala su ukupno 54 ispitanika (50,94 %). Ispitanici su općenito bili uspješniji u drugome dijelu upitnika (slika 3) nego u prvome dijelu upitnika (slika 2) iako je u prvome dijelu upitnika sve točne odgovore ponudilo trinaestero ispitanika, a u drugome dijelu dvanaestero. Svih dvanaest ispitanika kao svoje srednjoškolsko obrazovanje navodi završenu gimnaziju, devet ih studira kroatistiku, a ostali studiraju psihologiju, francuski i ruski te pedagogiju i sociologiju. Ako uzmemo u obzir materinsko narječje, devet ih navodi štokavsko, dvoje čakavsko i jedan kajkavsko. Samo jedan ispitanik kao trenutnu razinu obrazovanja navodi srednju školu, desetero prijediplomski studij i jedan diplomski studij.

Slika 3. Udio točnih odgovora – drugi dio upitnika

4.2. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika

4.2.1. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja – prvi dio upitnika

Ispitanici su, s obzirom na razinu svoga obrazovanja, podijeljeni u tri skupine: prvoj skupini pripadaju oni sa završenom srednjom školom (ukupno 24 ispitanika ili 22,64 %), drugoj skupini pripadaju oni s prijediplomskim studijem (njih 68 ili 64,15 %), a trećoj oni s diplomskim studijem (njih 14 ili 13,21 %).

Tablica 18. Prosječna točnost s obzirom na razinu obrazovanja – prvi dio upitnika

Razina obrazovanja	Srednja stručna sprema	Prijediplomski studij	Diplomski studij
Broj ispitanika	24	68	14
Broj prikupljenih odgovora	240	680	140
Broj točnih odgovora	49	230	38
Broj netočnih odgovora	191	450	102
Prosječna točnost	20,42 %	33,82 %	27,14 %

Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji imaju završenu srednju stručnu spremu iznosi 20,42 % te navedeni rezultat spada u najlošiji rezultat među skupinama s obzirom na razinu obrazovanja ispitanika (tablica 18).

Ti su ispitanici najbolje riješili zadnji, deseti primjer (10. _____ je oca savladala tuga na rastanku.) Točan ciljni oblik (njezina) odabralo je 25 % ispitanika. Za razliku

od toga, najlošije su riješeni drugi i osmi primjer – ciljni oblik: *njegova* (2. *Ukrali su _____ papagaja.*, 8. *U vrtu su posadili tulipane, omiljeno cvijeće _____ djeda.*). Četvero je ispitanika (16,67 %) odabralo točan odgovor u drugoj rečenici, a troje ispitanika (12,5 %) u osmoj. Tri su ispitanika odabrala točan odgovor u svih deset zadataka.

Prosječna točnost kod ispitanika sa završenim prijediplomskim studijem iznosi 33,82 %. Ispitanici su najbolje riješili također deseti primjer (_____ *je oca savladala tuga na rastanku.*) – 41,18 % ispitanika točno je riješilo taj primjer. Najlošije je riješen osmi primjer (*U vrtu su posadili tulipane, omiljeno cvijeće _____ djeda.*) – tek 20,59 % ispitanika točno je riješilo navedeni primjer. Jedanaestero je ispitanika dalo točan odgovor u svih deset zadataka što je ukupno 16,18 %.

Prosječna točnost kod ispitanika sa završenim diplomskim studijem iznosi 27,14 %. Ispitanici su najbolje riješili šesti primjer (*Sestra _____ djeda slavila je rođendan.*). Točan ciljni primjer *njegova* (G, m. r. jd.) ponudilo je 35,71 % ispitanika. Najlošije je riješen peti primjer (*Približavali su se _____ selu.*) Tek je 21,43 % ispitanika navelo točan ciljni oblik *njihovu* (D, s. r. jd.). Svih deset rečenica uspio je točno riješiti samo jedan ispitanik što je 7,14 %.

Zaključujemo da su ispitanici sa srednjoškolskim obrazovanjem ostvarili najlošiji prosječni rezultat, a ispitanici koji su završili prijediplomski studij ostvarili su najbolji prosječni rezultat.

4.2.2. Točnost s obzirom na razinu obrazovanja – drugi dio upitnika

U drugome dijelu upitnika ispitanici sa srednjom stručnom spremom i ispitanici s diplomskim studijem ostvarili su istu prosječnu točnost (30,42 %), dok je prosječna točnost kod ispitanika s prijediplomskim studijem iznosila 40,74 % (tablica 19).

Tablica 19. Prosječna točnost s obzirom na razinu obrazovanja – drugi dio upitnika

Razina obrazovanja	Srednja stručna sprema	Prijediplomski studij	Diplomski studij
Broj ispitanika	24	68	14
Broj prikupljenih odgovora	240	680	140
Broj točnih odgovora	73	277	57
Broj netočnih odgovora	167	403	83
Prosječna točnost	30,42	40,74	30,42

Prosječna točnost u drugome dijelu upitnika kod ispitanika koji imaju završenu srednju stručnu spremu iznosi 30,42 %. Ispitanici su najbolje riješili šesti primjer (*Prošlo je već nekoliko dana od _____ povratka.*, ciljni oblik: *njegova* – G, m. r. jd.). Čak 70,83 % ispitanika odabralo je točan odgovor. S druge strane, najlošije je riješen deseti primjer (*Bila je to igračka _____ brata Ivana.*, ciljni oblik: *njegova* – G, m. r. jd.). Samo je 16,67 % ispitanika odabralo točan odgovor. Četiri su ispitanika riješila svih deset rečenica točno što je 16,67 %.

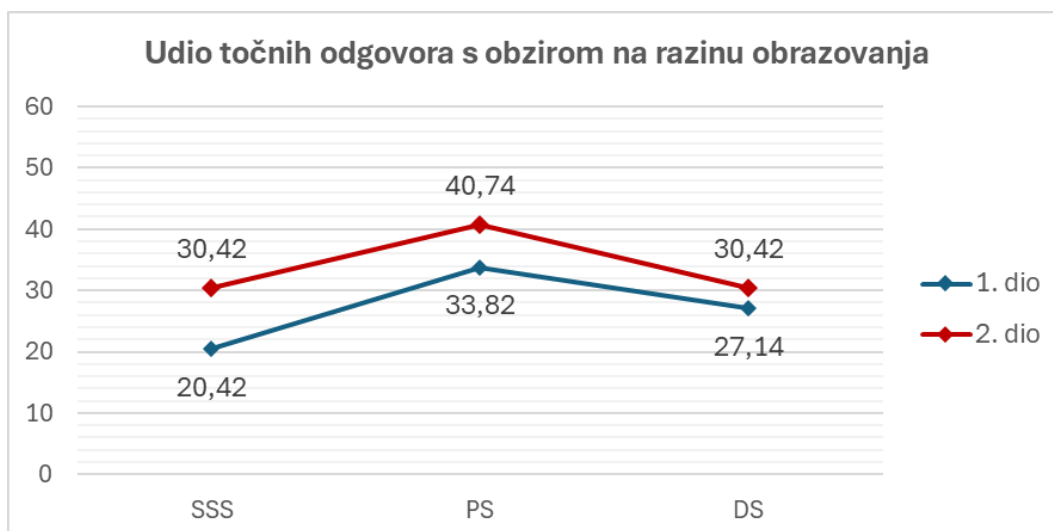
Prosječna točnost u drugome dijelu upitnika kod ispitanika koji imaju završen prijediplomski studij iznosi 40,74 %. Ispitanici su najbolje riješili također šesti primjer – 72,06 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Najlošije riješen primjer je sedmi (*Bilo je lijepo biti dio _____ društva.*, ciljni oblik: *njihova* – G, s. r. jd.). Samo je 25 % ispitanika odabralo točan odgovor. Devet je ispitanika riješilo sve primjere točno što je 13,24 %.

Što se tiče diplomskog studija, prosječna točnost iznosi 30,42 %. Primjer koji su ispitanici najuspješnije riješili je deveti (*Sramio se _____ oca.*, ciljni oblik: *njezina* – G, m. r. jd.). 42,86 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Primjer koji su ispitanici najlošije riješili je peti (*Po njihovom/njihovu zaključku, radi se tu o zločinu.*, ciljni oblik: *njihovu* – L, m. r. jd.). 35,71 % ispitanika navedeni je primjer pogrešno riješilo. Tek je dvoje ispitanika svih deset primjera točno riješilo što je 14,29 %.

4.2.3. Zaključna razmatranja o točnosti s obzirom na razinu obrazovanja

Svi su ispitanici, kao što je već navedeno, bili uspješniji u drugome zadatku. Ispitanici koji imaju završenu srednju stručnu spremu u prvome dijelu upitnika ostvarili su prosječnu točnost od 20,42 %, a u drugom su dijelu upitnika ostvarili prosječnu točnost od 30,42 %. Prosječna točnost kod ispitanika sa završenim prijediplomskim studijem u prvome dijelu upitnika iznosi 33,82 %, a u drugome dijelu upitnika iznosi 40,74 %. Kod ispitanika sa završenim diplomskim studijem u prvome dijelu upitnika prosječna točnost iznosi 27,14 %, a u drugome dijelu upitnika iznosi 30,42 %.

Najveća razlika u dvama zadacima zabilježena je kod ispitanika sa završenom srednjom školom (10 postotnih bodova), ali se smanjivala s razinom obrazovanja tako da su studenti prijediplomske razine u drugome zadatku ostvarili prosječno boji rezultat za 6,92 postotna boda, a studenti diplomske razine za 3,28 postotnih bodova (slika 4).

Slika 4. Udio točnih odgovora s obzirom na razinu obrazovanja

Možemo pretpostaviti da su svi ispitanici uspješniji bili u drugome dijelu upitnika zbog drukčije postavljene zadatka, naime, ispitanici su u drugome dijelu upitnika imali već ponuđena dva odgovora te su trebali izabrati jedan od ponuđenih, a u prvome dijelu upitnika ispitanici su sami morali napisati odgovor.

4.3. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika

4.3.1. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika – prvi dio upitnika

Ispitanici su, s obzirom na materinsko narječje, podijeljeni u tri skupine: prvoj skupini pripadaju oni sa štokavskim narječjem (ukupno 69 ispitanika, tj. 65,1 %), drugoj skupini pripadaju oni s kajkavskim narječjem (njih 12, tj. 11,32 %), a trećoj oni s čakavskim narječjem (njih 25, tj. 23,58 %).

Tablica 20. Prosječna točnost s obzirom na materinsko narječje – prvi dio upitnika

Materinsko narječje	Štokavsko	Kajkavsko	Čakavsko
Broj ispitanika	69	12	25
Broj prikupljenih odgovora	690	120	250
Broj točnih odgovora	206	32	65
Broj netočnih odgovora	484	88	185
Prosječna točnost	29,86 %	26,67 %	26 %

Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju štokavskom govornom području iznosi 29,86 % te je to najbolji ostvareni rezultat u skupini ispitanika s

obzirom na njihovo materinsko narječje (tablica 20). Ispitanici su najbolje riješili treći primjer. (*Vratili su joj _____ mačka Žučka.*, ciljni oblik: *njezina*, A, m. r. jd.). Čak je 60,87 % ispitanika točno riješilo taj primjer. Za razliku od toga, ispitanici su najlošije riješili šesti primjer (*Sestra _____ djeda slavila je rođendan.*, ciljni oblik: *njegova*, G, m. r. jd.). Samo je 18,84 % ispitanika točno riješilo navedeni primjer. Ukupno je petero ispitanika točno riješilo svih deset rečenica što je 7,25 %.

Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju kajkavskom govornom području iznosi 26,67 %. Ispitanici su najbolje riješili također treći primjer, tj. 33,33 % ispitanika točno je riješilo taj primjer. Najlošije je riješen osmi primjer (*U vrtu su posadili tulipane, omiljeno cvijeće _____ djeda.*, ciljni oblik: *njegova*, G, m.r. jd.). Nitko od ispitanika navedeni primjer nije točno riješio. Dakle, nitko od ispitanika nije točno riješio svih deset primjera.

Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju čakavskom govornom području iznosi 26 % te je to najlošiji ostvareni rezultat u skupini ispitanika s obzirom na njihovo materinsko narječje. Ispitanici su najbolje riješili drugi primjer (*Ukrali su _____ papagaja.*, ciljni oblik: *njegova*, A, m. r. jd.). 52 % ispitanika točno je riješilo navedeni primjer. Nasuprot tomu, najlošije je riješen deseti primjer (*_____ je oca savladala tuga na rastanku.*, ciljni oblik: *njezina*, A, m. r. jd.). Tek je 12 % ispitanika točno riješilo taj primjer. Samo je dvoje ispitanika svih deset rečenica točno riješilo što je ukupno 8 %.

Dakle, u prvome su dijelu upitnika veće razlike među skupinama zabilježene kad je riječ o razini obrazovanja nego kad je riječ o materinskome narječju (usp. tablice 18 i 20).

4.3.2. Točnost s obzirom na materinsko narječje ispitanika – drugi dio upitnika

U drugome dijelu upitnika ispitanici štokavskoga i čakavskoga materinskoga narječja ostvarili su lošiju prosječnu točnost (37,39 % odnosno 36,8 %) od ispitanika čiji materinski govori pripadaju kajkavskom narječju (50,83 %).

Tablica 21. Prosječna točnost s obzirom na materinsko narječje – drugi dio upitnika

Materinsko narječje	Štokavsko	Kajkavsko	Čakavsko
Broj ispitanika	69	12	25
Broj prikupljenih odgovora	690	120	250
Broj točnih odgovora	258	61	92

Broj netočnih odgovora	432	59	158
Prosječna točnost	37,39 %	50,83 %	36,8 %

Prosječna točnost u drugome dijelu upitnika kod ispitanika sa štokavskog govornog područja iznosi 37,39 %. Ispitanici su najbolje riješili šesti primjer (*Prošlo je već nekoliko dana od _____ povratka.*, ciljni oblik: *njegova*, G, m. r. jd.) – 57,97 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Najlošije je riješen deveti primjer (*Sramio se _____ oca.*, ciljni oblik: *njezina*, G, m. r. jd.) – 27,54 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Svih deset rečenica točno je riješilo sedmero ispitanika što je 10,14 %.

Prosječna točnost u drugome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju kajkavskom govornom području iznosi 50,83 %, što je najbolji ostvareni rezultat u ovoj skupini. Najbolje je riješen deseti primjer (*Bila je to igračka _____ brata Ivana.*, ciljni oblik: *njegova*, G, m. r. jd.) – 41,67 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Za razliku od toga, ispitanici su najlošije riješili drugi primjer (*U kući nije bilo _____ sata.*, ciljni oblik: *njegova*, G, m. r. jd.). Samo je jedan ispitanik odabrao točan odgovor što je 8,33 %. Nitko od ispitanika nije odabralo točan odgovor u svih deset rečenica.

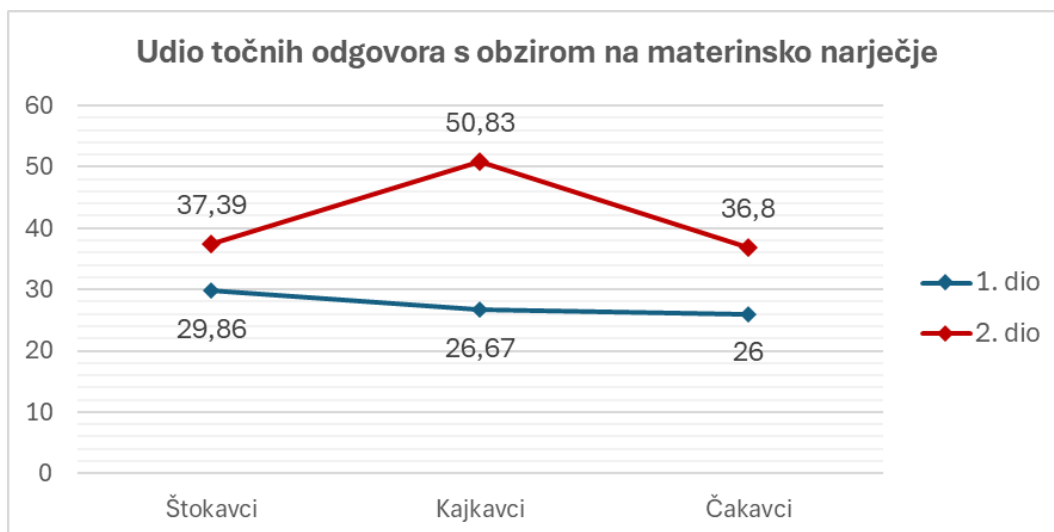
Prosječna točnost u drugome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju čakavskom govornom području iznosi 36,8 % što je najslabiji ostvareni rezultat u ovoj skupini. Peti primjer najbolje je riješen (*Po _____ zaključku, radi se tu o zločinu.*, ciljni oblik: *njihovu*, L, m. r. jd.) – 36 % ispitanika odabralo je točan odgovor. Ispitanici su najlošije riješili sedmi primjer (*Bilo je lijepo biti dio _____ društva.*, ciljni oblik: *njihova*, G, s. r. jd.) Tek je 12 % ispitanika odabralo točan odgovor. Dvoje ispitanika odabralo je točne odgovore u svih deset rečenica što je 8 %.

4.3.3. Zaključna razmatranja o točnosti s obzirom na materinsko narječje

Svi su ispitanici bili uspješniji u drugome zadatku, kao što je utvrđeno kada je bilo riječi o ukupnoj točnosti s obzirom na razinu obrazovanja, i kada je riječ o ukupnoj točnosti s obzirom na materinsko narječje ispitanika. Prosječna točnost ispitanika koji pripadaju štokavskom govornom području u prvome dijelu upitnika iznosi 29,86 %, a u drugome dijelu 37,39 %. Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji pripadaju kajkavskom govornom području iznosi 26,67 %, a u drugome dijelu upitnika prosječna je točnost znatno povećana, iznosi 50,83 %. Prosječna točnost u prvome dijelu upitnika kod ispitanika koji

pripadaju čakavskom govornom području iznosi 26 %, a u drugome dijelu upitnika uočavamo također povećanje, iznosi 36,8 %.

Najveća razlika u dvama zadacima zabilježena je kod ispitanika čiji materinski govori pripadaju kajkavskom narječju (24,16 postotnih bodova). Razlika kod štokavaca i čakavaca bila je manja, ali isto u korist drugoga zadatka. Čakavci su u drugome zadatku ostvarili prosječno boji rezultat za 10,8 postotnih bodova, a štokavci za 7,53 postotna boda (slika 5).

Slika 5. Udio točnih odgovora s obzirom na materinsko narječje

5. ZAKLJUČAK

Ovaj završni rad temeljio se na teorijskim i istraživačkim spoznajama. Na početku rada teorijski su objašnjene vrste riječi, zatim zamjenice te posvojne zamjenice pomoću različitih gramatika, enciklopedije te mrežnih stranica. Sve su definicije bliske jedna drugoj. Nakon teorijskoga objašnjenja raspravljalo se o sklonidbi posvojnih zamjenica te o učestalosti posvojnih zamjenica 3. lica. Pretražen je *Hrvatski mrežni korpus – hrWaC*, izdvojeni su podaci o čestoti sklonidbenih oblika posvojnih zamjenica *njegov*, *njezin* i *njihov* te je utvrđeno da prevladavaju oblici imeničke sklonidbe.

Drugi je dio rada bio istraživačkog karaktera. Provedeno je anonimno istraživanje u kojemu je sudjelovalo ukupno 106 ispitanika. Ispitanici su, zbog lakše i preglednije diobe rezultata, bili podijeljeni s obzirom na stupanj svoga obrazovanja te materinsko narječje. Prvi zadatak od ispitanika je tražio da nadopune deset rečenica odgovarajućim oblikom posvojne zamjenice navedene u zagradama. U ovome tipu zadatka studenti su bili manje uspješni nego u sljedećem zadatku. Prosječna točnost prvoga zadatka iznosila je 29,15 %. Drugi tip zadatka tražio je od ispitanika da odaberu odgovarajući oblik posvojne zamjenice kako bi dovršili zadane rečenice. Kao što je već rečeno, ovaj zadatak ispitanici su riješili bolje nego prethodni. Prosječna točnost drugoga zadatka iznosila je 38,87 %. U radu se detaljnije prikazani i objašnjeni rezultati pojedinih skupina ispitanika u pojedinom zadatku.

Ovo bi istraživanje bilo uspješnije i relevantnije da mu je pristupio veći broj ispitanika te da su oni ravnomjernije raspoređeni, tj. da ih je u svakoj skupini podjednak broj. O neravnomjernom rasporedu govori činjenica da je u upitniku sudjelovalo, od ukupno 106 ispitanika, 24 ispitanika sa srednjom školom, 68 ispitanika s prijediplomskim studijem i 14 s diplomskim studijem. Što se narječja tiče, 69 ispitanika pripada štokavskom govornom području, 25 čakavskom, a kajkavskom svega 12 ispitanika.

Rezultati ovoga istraživanja, iako nisu posve relevantni te ih kao takve ne možemo nedvojbeno uzeti u obzir, ipak pokazuju nedovoljno poznavanje norme hrvatskoga standardnog jezika. Poražavajuća je i činjenica da su loši rezultati utvrđeni i kod nekolicine studenata filoloških studijskih programa uključujući kroatistiku. U obrazovnim ustanovama pažnja bi se trebala posvećivati jeziku isto kao što se posvećuje i književnosti jer kao što jezika nema bez književnosti, ni književnosti nema bez jezika.

6. IZVORI I LITERATURA

- Babić, S., Brozović, D., Moguš, M., Pavešić, S., Škarić, I. i Težak, S. (1991). *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika. Nacrti za gramatiku*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Nakladni zavod Globus.
- Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V. i Znika, M. (1995). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bičanić, A., Frančić, A., Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2013). *Pregled povijesti, gramatike i pravopisa hrvatskoga jezika*. Zagreb: CROATICA.
- Ham, S. (2006). *Povijest hrvatskih gramatika*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Ham, S. (2017). *Školska gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Katičić, R. (2002). *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Nakladni zavod Globus.
- Raguž, D. (2010). *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Vlastito izdanje.
- Silić, J. i Pranjković, I. (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Težak, S., Babić, S. (2005). *Gramatika hrvatskoga jezika, priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.
- URL 1. *Zamjenica*. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/zamjenica>. Pristup 29. kolovoza 2024.
- URL 2. *Zamjenica*. *Hrvatski jezični portal*. Nakladnička kuća Znanje i Srce – Sveučilišni računski centar. Sveučilište u Zagrebu. URL: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15nUBR6&keyword=zamjenica. Pristup 29. kolovoza 2024.
- URL 3. *Zamjenica*. *Školski rječnik hrvatskoga jezika, mrežno izdanje*. URL: <https://rjecnik.hr/search.php?q=zamjenica>. Pristup 29. kolovoza 2024.
- URL 4. *Hrvatski jezični savjetnik*. URL: <http://jezicni-savjetnik.hr/>. Pristup 29. kolovoza 2024.

URL 5. *Hrvatski mrežni korpus – hrWaC*. Croatian Web Corpus v2.2 (2014). URL: https://www.clarin.si/noske/all.cgi/first_form?corpname=hrwac;align=. Pristup 29. kolovoza 2024.

7. PRILOZI

7.1. Upitnik

UPITNIK

Poštovani,

molimo vas da odvojite malo vremena i sudjelujete u istraživanju koje se provodi u svrhu pisanja završnoga rada. Sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno je i u potpunosti anonimno. Na početku se nalazi nekoliko uvodnih pitanja o ispitaniku, a nakon toga slijedi upitnik koji se sastoji od dva dijela, a u svakom je 10 rečenica. U prvome je dijelu potrebno rečenicu odgovarajućim oblikom posvojne zamjenice, a u drugome izabrati jedan od dva ponuđena odgovora. Molimo Vas da zadatke pažljivo pročitate. Ispunjavanje upitnika traje 10 minuta. Unaprijed zahvaljujemo na sudjelovanju!

PODATCI O ISPITANIKU

I. Trenutna razina obrazovanja:

- srednja škola
- prijediplomski studij
- diplomski studij

II. Srednjoškolsko obrazovanje:

- strukovna škola
- gimnazija

III. Navedite mjesto u kojemu ste završili srednju školu. (mjesto i županija)

IV. Kojem narječju pripada Vaš materinski govor?

- čakavskom
- kajkavskom
- štokavskom

V. Ako studirate, navedite studijski smjer/smjerove.

I. DIO

Nadopunite rečenice odgovarajućim oblikom posvojne zamjenice navedene u zagradama.

1. Otišli smo do _____ stana. (*njezin*)
2. Ukrali su _____ papagaja. (*njegov*)
3. Vratili su joj _____ mačka Žučka. (*njezin*)
4. Proslavili su rođendan _____ ujaka. (*njezin*)
5. Približavali su se _____ selu. (*njihov*)
6. Sestra _____ djeda slavila je rođendan. (*njegov*)
7. U vrtiću nije bilo _____ djeteta. (*njihov*)
8. U vrtu su posadili tulipane, omiljeno cvijeće _____ djeda. (*njegov*)
9. Prepoznali smo ih po _____ hodu. (*njihov*)
10. _____ je oca savladala tuga na rastanku. (*njezin*)

II. DIO

Odaberite odgovarajući oblik posvojne zamjenice da biste dovršili zadane rečenice.

1. Pronašli smo _____ psa.
 njezina
 njezinog
2. U kući nije bilo _____ sata.
 njegova
 njegovog
3. Posvađali smo se zbog _____ ponašanja.
 njezinog
 njezina
4. Na _____ licu pojavio se smiješak.
 njezinu
 njezinom
5. Po _____ zaključku, radi se tu o zločinu.
 njihovu
 njihovom
6. Prošlo je već nekoliko dana od _____ povratka.
 njegovog
 njegova
7. Bilo je lijepo biti dio _____ društva.
 njihovog

- njihova
8. Približili smo se vratima _____ ureda.
- njegova
- njegovog
9. Sramio se _____ oca.
- njezinog
- njezina
10. Bila je to igračka _____ brata Ivana.
- njegovog
- njegova

7.2. Popis tablica

Tablica 1. Sklonidba posvojnih zamjenica mōj, mōja, mōje (jednina).....	8
Tablica 2. Sklonidba posvojnih zamjenica mōji, mōje, mōja (množina).....	8
Tablica 3. Sklonidba posvojnih zamjenica naš, naša, naše (jednina)	9
Tablica 4. Sklonidba posvojnih zamjenica naši, našem naša (množina)	9
Tablica 5. Sklonidba posvojnih zamjenica njègov, njèzin, njihov (jednina).....	10
Tablica 6. Sklonidba posvojnih zamjenica njègovi, njèzini, njihovi (množina).....	11
Tablica 7. Zamjenice njegov, njezin, njihov	11
Tablica 8. Više oblika za isti padež pri sklonidbi zamjenica moj i vaš	12
Tablica 9. Sklonidba zamjenica njègov-ø i njègov-o u razgovornom stilu (jednina).....	13
Tablica 10. Čestotnost posvojnih zamjenica u 3. licu.....	14
Tablica 11. Broj i udio ispitanika prema stupnju obrazovanja	16
Tablica 12. Broj i udio ispitanika s obzirom na srednjoškolsko obrazovanje	17
Tablica 13. Broj i udio ispitanika prema županijama	17
Tablica 14. Broj i udio ispitanika prema studijskom smjeru	18
Tablica 15. Broj i udio ispitanika prema narječju.....	19
Tablica 16. Broj i udio točnih odgovora – prvi dio upitnika	20
Tablica 17. Broj i udio točnih odgovora – drugi dio upitnika	22
Tablica 18. Prosječna točnost s obzirom na razinu obrazovanja – prvi dio upitnika.....	23
Tablica 19. Prosječna točnost s obzirom na razinu obrazovanja – drugi dio upitnika.....	24
Tablica 20. Prosječna točnost s obzirom na materinsko narječje – prvi dio upitnika.....	26
Tablica 21. Prosječna točnost s obzirom na materinsko narječje – drugi dio upitnika.....	27

7.3. Popis slika

Slika 1. Imenička sklonidba posvojnih zamjenica.	12
Slika 2. Udio točnih odgovora – prvi dio upitnika.....	21
Slika 3. Udio točnih odgovora – drugi dio upitnika.....	23
Slika 4. Udio točnih odgovora s obzirom na razinu obrazovanja	26
Slika 5. Udio točnih odgovora s obzirom na materinsko narječje	29

ABSTRACT

POSSESSIVE PRONOUNS IN NORMS AND USAGE

Possessive pronouns are used to clarify whether something belongs to the speaking, conversational or non-speaking person and are defined according to persons. In the part of the paper where the theory is discussed, attention is firstly devoted to the types of words from which everything starts, then to pronouns in general, and finally to possessive pronouns and their declension.

The second part of the paper is based on the conducted research on possessive pronouns. The questionnaire was answered by 106 respondents, and the collected answers were broken down with regard to the level of education and the native dialect. The questionnaire contained two types of tasks and each task consisted of ten sentences. At the end, the results of all respondents were presented, and it became clear which task the respondents solved better, and which examples were a problem for them. The goal of the research was to judge whether the respondents know the norm of the Croatian standard language and whether they use it. The purpose of the research was to see the most common errors of respondents when using possessive pronouns.

The results of the research showed that the respondents were more successful in the second task, in which they chose one of the two offered answers, than in the first task, in which they themselves had to complete the required form of the possessive pronoun. Although they were more successful in the second task, the overall results of the research are devastating and prove that very few respondents know the norm of the Croatian standard language. Therefore, when designing the curriculum, one should take into account the representation of language content not only at the reception level, but also at the production level, and increase the number of hours devoted to written expression.

Keywords: pronouns, possessive pronouns, Croatian standard language, norm, usage